

Πρόλογος

Η ανά χειράς μονογραφία προσεγγίζει την εξέλιξη του σοσιαλισμού από τα σπάργανα, από το κίνημα της πόλης. Βιομηχανία και πόλη, ιστορία της βιομηχανίας-τεχνολογίας και πόλεις, αστική ιστορία (*histoire urbaine*)· ο δεσμός μεταξύ βιομηχανίας και πόλης, εργατικού κινήματος και αστικής ζωής (*vie urbaine*), αποτελούν κατηγορίες ανάλυσης που συνδέονται με την προσέγγιση του κοινωνικού ζητήματος στα Βαλκάνια, με επικέντρωση στο εβραϊκό κοινωνικό κίνημα των αρχών του 20^{ου} αιώνα στην οθωμανική Θεσσαλονίκη. Οι «μεγάλες αφηγήσεις» –οι σχέσεις παραγωγής, ο καταμερισμός της εργασίας, η ταξική πάλη, η εξουσία, το κράτος– ανέδειξαν στοιχεία καθολικής εγκυρότητας. Η θεώρηση της πολιτιστικής συνιστώσας της πόλης στην ταυτότητα του επαγγελματικού κινήματος των εβραίων εργατών και περαιτέρω του σοσιαλιστικού αγώνα συνδέθηκε με πολλαπλές διαστάσεις, από τη διαμόρφωση ταξικής συνείδησης μέχρι τις μορφές δράσης.

Για τις πρωτογενείς πηγές στο παρόν πόνημα, ο συγγραφέας ανέτρεξε στο αρχεϊκό υλικό και στα ντοκουμέντα που είχε συλλέξει στο παρελθόν, και αξιοποίησε πρωτογενή στοιχεία τα οποία ήλθαν πρόσφατα στην επιφάνεια. Η δευτερογενής βιβλιογραφία αναφέρεται σε έρευνες που διεξήχθησαν στις δύο τελευταίες δεκαετίες. Παλαιότερες ακαδημαϊκές εργασίες και άρθρα περιλήφθηκαν στα βοηθήματα του βιβλίου. Ο συγγραφέας ξεφύλλισε τα χειρόγραφα της εποχής 1980, στα οποία είχε στοιχειοθετήσει τότε απόψεις που οφείλει ο σύγχρονος κριτής να κοιτάξει με επιείκεια και συγκατάβαση, και αποκατέστησε επί το ορθόν, στη βάση της θεωρίας του μαρξισμού για την αντικειμενικότητα, τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά ζητήματα που σχετίζονται με την ιστορική εξέλιξη του εργατικού κινήματος.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται σε πολλούς συναδέλφους, για την ακαδημαϊκή βοήθεια σε μικρή ή μεγαλύτερη κλίμακα. Μεταξύ αυτών, χρήζουν ειδικής μνείας οι ευχαριστίες στο Shai Srougo και τη Gila Hadar στο πανεπιστήμιο της Χάιφας, στο Varban Todorov στα αρχεία της Σόφιας, στον Emre Erol στο Sabanci Üniversitesi, για την αρωγή σε ζητήματα των ιστορικών πηγών. Οφείλονται ευχαριστίες σε πλειάδα προσώπων που μετείχαν στο κοινωνικό κίνημα, για τις συνεντεύξεις και προφορικές μαρτυρίες. Αγαθή η ανάμνηση της βοήθειας εκ μέρους ανθρώπων με προσωπικό ίχνος στην ιστορία της Θεσσαλονίκης οι οποίοι δεν είναι πια κοντά μας, του Αλφόνσο Λεβή (γραμματέας της Ισραηλιτικής Κοινότητας της πόλης από το 1926) και του ερευνητή της εβραϊκής ιστορίας Αλμπέρτου Ναρ.